

Täysistunto

Tiistai 1.10.2024 klo 14.00—17.16

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi leipomotyölain 5 §:n kumoamisesta ja työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tuttuun tapaan muiden asia-kohtien jälkeen. — Ministeri Satonen, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

14.36 **Työministeri Arto Satonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on sovittu leipomotyölain kumoamisesta vanhentuneena säädöksenä. Laista on ollut jäljellä ainoastaan yksi pykälä, joka on koskenut leipomoalan yötyökorvausta. Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että leipomoalan yötyökorvausta koskeva leipomotyölain 5 § kumotaan. Leipomotyölaki tulisi lakimuutoksen myötä kokonaisuudessaan kumotuksi. Lisäksi työntekijöiden lähettämisestä annettuun lakiin tehtäisiin teknisiä muutoksia.

Esityksen tavoitteena on saattaa leipomoala lainsäädännön tasolla vastaavaan asemaan suhteessa kaikkiin muihin toimialoihin. Muilla toimialoilla ei ole nykyisen leipomotyölain 5 §:n kaltaista yksittäisen toimialan palkkausta koskevaa laintasoista sääntelyä. Muilla toimialoilla palkkausta koskevista asioista sovitaan työehtosopimuksissa tai työsopimuksilla. Nyt ehdotetun muutoksen myötä leipomotyöntekijöiden yötyökorvausta koskeva sääntely siirtyisi muiden toimialojen tavoin kokonaisuudessaan yleisen työlainsäätelyn alaisuuteen. Työaikalaki sisältää yötyön tekemistä koskevat edellytykset ja valtakunnallisilla työehtosopimuksilla toisinsopimisen mahdollisuudet alakohtaisten tarpeiden huomioimiseksi.

Esityksellä on keskeisimmin vaikutusta leipomoalalla kaksi- ja kolmivuorotyötä tekevään henkilöstöön. Henkilöstön palkkaukseen ja muihin työehtoihin kohdistuvat vaikutukset riippuvat kuitenkin lopulta siitä, mitä yötyökorvauksesta tullaan sopimaan tulevissa työehtosopimusneuvotteluissa. Samoin muut mahdolliset vaikutukset, esimerkiksi työn teettämisajankohtaan, yritysten kulurakenteeseen tai lopputuotteiden hintoihin, riippuvat työehtosopimusneuvottelujen lopputuloksista.

Esityksessä ehdotettujen lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1. päivänä maaliskuuta 2025, eli kun keskeisimpien alaa koskevien työehtosopimusten voimassaoloaika on päät-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

tynyt. Ehdotettava muutos tuo leipomoalan sääntelyn samalle viivalle muiden toimialojen kanssa ja ajantasaistaa työelämäsääntelyä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tehdään niin, että koska tässä on paljon puheenvuoroja, niin käydään lyhyttä keskustelua ainakin tässä aluksi, jotta useampi pääsee ääneen. Elikkä pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Malm.

14.39 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä leipomotyölaki jäljittelee sitä samaa kaavaa, joka hallituksen esityksissä on useasti huomattavissa. Ensin hallitus muuttaa lainsäädäntöä ja sen jälkeen sanoo, että työehtosopimuksessa sovi-taan asioista tarkemmin. Nythän tilanne on se, että työehtosopimusneuvottelut aukeavat tämän syksyn aikana, mutta hallitus ehtii jo romuttaa työehtosopimuksen tuomat etuudet täältä takanta, jolloin työehtosopimusneuvottelut itsessään tulevat vaikeutumaan, mikä tarkoittaa taas sitä, että hallitus on itse toiminnallaan jo etukäteisesti määrittänyt, mitä tulee päättää. En tiedä, onko tämä oikeudenmukaista ja avointa päätöksentekoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

14.40 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leipomotyölain perusteella leipomotyöntekijöillä on oikeus korotettuun palkkaan yötyön aikana. Korotus on kello 22:n ja 6:n välisenä aikana tehdystä työstä vähintään sata prosenttia. Leipomoalan 5 200 työllisestä noin 3 200 on tehnyt yötyötä, ja siten lakimuutos vaikuttaa heihin. Yötyön osuus palkasta voi SELin mukaan olla jopa 20—30 prosenttia. Oikeistohallitus leikkaa tällä esityksellään leipureiden palkkoja jopa yli tuhannella eurolla kuukaudessa. Miksi? Koska miksi ei. Orpon ja Purran hallitus ajattelee, että kaikki suomalaisen työelämän vähänkin edistykselliset asiat voidaan ja pitää purkaa ja rikkoa niin kauan kuin tämä hallitus on vallassa. Esitys perustuu hallitusohjelmaan, ja sen tavoitteena on saattaa leipomoala vastaavaan asemaan suhteessa muihin toimialoihin. Tässä nyt käytännössä siis pelataan vain [Puhemies koputtaa] työnantajien pussiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

14.41 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jälleen olemme lähete keskustelussa, jossa käsitellään yhtä palkansaajaa koskevaa heikennystä. Tällä kertaa kurittamisen kohteena on leipomoalan ammattilaiset. Esitys laista leipomotyölain 5 §:n kumoamisesta tarkoittaa suoraan palkanalennusta leipomoalan työntekijöille. Monien palkkapussi pienenee merkittävästi. Ansiotason menetys voi olla vuositasolla jopa 10 000 euroa. Tämä on merkittävä heikennys monen leipomoalan työntekijän toimeentuloon. Lain kumoaminen nopeassa aikataulussa aiheuttaa työntekijöille ja mahdollisesti hänen perheelleen kestäättömiä taloudellisia tilanteita.

Arvoisa työministeri, miksi te jälleen haluatte lainsäädännöllä heikentää työntekijöiden pitkään voimassa olleita lakeja? Minkälaisia vaikutuksia on tällä lakimuutoksella arvioitu olevan? Pyydän tarkkoja arvioita ja lukuja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

14.42 **Karoliina Partanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leipomoala on suomalaisille tärkeä, me suomalaiset rakastamme leipää todella paljon. On tärkeää myös huomata se, että tämä muutos turvaa nimenomaisesti yrittäjien toimintamahdollisuuksia, parantaa yritysten kilpailukykyä ja takaa siten suomalaisen leivän tuotannon jatkossakin. Samalla on tietenkin tärkeää huolehtia työntekijöiden oikeuksista.

Leipomoalan yötyölisistä voidaan jatkossa sopia työehtosopimuksilla, kuten muillakin aloilla tehdään. Näin onkin jo tehty, sillä leipomoalan työehtosopimus takaa 100 prosentin yötyölisän muille kuin vuorotyöntekijöille. Meille on tulossa nyt leipomoalalle pian työehtosopimusneuvottelut, ja näissä neuvotteluissa toivottavasti päästään sopimaan myös näistä vuorotyöntekijöistä. Täytyy muistaa, että tämä uudistus vaikuttaa lähinnä kolmivuorotyötä tekeviin työntekijöihin, joita on alle 10 prosenttia leipomoalan henkilöstöstä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

14.43 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri tässä totesi aluksi, että tämä kumotaan vanhentuneena ja siitä voisi saada sellaisen kuvan, että leipomoalalla ei jatkossa enää tehdä yötyötä ja sen vuoksi tämä on vanhentunut, mutta kun siitähän tässä asiassa ei ole pätkääkään kyse, vaan samaan hengenvetoon tässä todetaan juuri niin, että on mahdollisuus sopia TES-neuvotteluissa.

Millaiseksi, ministeri, arvioitte riittävän aikataulun, kun laki on tulossa voimaan jo 1.3.2025? Käykö nyt sitten keväällä niin, että onko meillä leipää tarjolla kaupassa keväällä 2025? Tässä esityksessä on arvioitu, että yötyö voi lisääntyä, ja tällä on tietysti aivan suora negatiivinen vaikutus työntekijöitten terveyteen, mutta onko tässä hallitusohjelmaneuvoittelussa käynytkin nyt niin, että kun te korotitte makeisveroa, niin te olette tehneetkin kaupan siitä, että nyt tämä otetaankin työntekijöitten selkänahasta ja otetaankin se raha täältä työntekijöitten yötyökorvauksista?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

14.44 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on paljon monimutkaista jargonia, mutta suomeksi sanottuna kyse on todellakin siitä, että hallitus on leikkaamassa leipomotyöntekijöiden palkkoja jopa yli tuhannella eurolla kuukaudessa. Tämä on jälleen yksi esimerkki siitä, kuinka oikeistohallitus on asettautunut työmarkkinaosapuoleksi ja toteuttaa nyt yksipuolisesti työnantajien tavoitteita suomalaisten duunarien palkkojen polkemiseksi.

Tähän asti tämä leipomotyölain 5 § on jätetty voimaan nimenomaan sen takia, että se on työntekijöiden suojelunäkökohtien vuoksi tärkeä. Yötyötä voidaankin pitää yhtenä keskeisenä vakavia terveysriskejä aiheuttavana työympäristön riskitekijänä, ja yötyö kasvattaa muun muassa sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen sekä erilaisten syöpien riskiä.

Täytyy vielä todeta edustaja Partaselle: Ei tämä nykyinen työehtosopimus tällä alalla turvaa 100-prosenttista yötyölisää. Eli ei myöskään ole [Puhemies koputtaa] realistista odottaa, että sitä välttämättä [Puhemies koputtaa] seuraavaankaan sopimukseen saadaan, ja siten tämä palkanalennus jää pysyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

14.45 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse siitä, että oikeastaan leipomoala on tällä hetkellä ainoa ala, missä maksetaan tätä 100 prosentin korotusta palkan päälle yötyössä. Jos ajatellaan asiaa tasa-arvon nimellä, niin meillä on yötyötä tehdään toki muillakin aloilla, [Vasemmalla: Nimenomaan!] ja tuolla on aineistossa otettu esille semmoinen seikka, että etenkin naisille se aiheuttaa rintasyövän riskiä. Ja jos nyt mietitään sitä rintasyöpäriskiä, niin kyllähän meillä on muitakin aloja, missä naiset työskentelevät yöllä, [Krista Kiurun välihuuto] niin tämä on sellainen seikka, että meidän täytyy ajatella sitä sitten kautta linjan.

Ja siihen, saadaanko meillä leipää: Tuossa edustaja Partanen otti hyvän puheenvuoron siinä mielessä, että meillä syödään paljon leipää. Itsekin olen syönyt melkein koko elämäni leipää, ja pidän siitä. Tärkeintä on nyt käydä tämä asia kaikessa rauhassa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa läpi, kuunnella asiantuntijat, ja sen jälkeen tehdä [Puhemies koputtaa] näitä päätöksiä. Ei mennä asioiden edelle. [Aino-Kaisa Pekonen: Oho!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

14.46 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämän äskeisen puheenvuoron jälkeen on suorastaan tyrmistynyt, koska tästähän voisi nopeasti sanoa, että tällä logiikallahan sillä ei siis ole väliä, saavatko elintarviketeollisuuden yötyöntekijät lisää rintasyöpää, koska te olette sitä mieltä, että se on tasa-arvoteko, että näin tapahtuisi. Kyllä tämä meno alkaa tässä salissa olla todella käsittämätöntä. Pitäisi vähän miettiä, mitä tässä salissa puhutaan. Jos hallitus profiloituu täällä edustajiensa joukossa, että tämä on yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoteko, niin kyllä täytyisi hiukan kuitenkin kokea jonkunlaista vastuuntuntoa. Minä olen tosi pahoillani, mutta tämä kuulostaa todella erikoiselta, että tässä olisi kysymys tasa-arvotekosta, kun poistetaan tällainen vanhentunut määräys laista ja nämä ihmiset eivät ansaitse enää yötyöstään asiallista ja säällistä palkkaa. Ja koska heitä on suojeltu aikaisemmin siksi, kun he tekevät vaikeissa olosuhteissa töitä, niin nyt pitäisi tämä poistaa nimenomaan siksi, että muillakaan tällaista ei enää ole — eli lisää sairauksia tälle porukalle. [Puhemies koputtaa] Tämä on palkanlasku, hallitus lähtee laskemaan ja polkemaan ihmisten palkkoja. [Puhemies: Aika!] Miksi te suostutte, Satonen, esittelemään tällaisia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie.

14.47 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa kuultiin, että laki on tulossa nopealla aikataululla voimaan. Tässä on kyllä hallituksen esitys, joka ei tule voimaan 1.1. vaan 1.3.2025. [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto]

Aloin katsomaan, että monellako alalla on niin, että laissa olisi sovittu tällaisesta yökorvauksesta. En äkkiseltään löytänyt muita aloja, eli onko leipomoala ollut ainoa ala, jolla yötyöstä maksettavasta korvauksesta on itse asiassa säädetty laissa erikseen?

Ja kun katsoin tässä näitä hallituksen esityksen taustoja, niin esimerkiksi Suomen Leipuri liitto katsoo, että leipomotyölain kumoamisella leipomo- ja konditoria-ala saatetaan lainsäädännön tasolla tasa-arvoiseen asemaan muihin toimialoihin verrattuna, koska nyt on ollut niin, että esimerkiksi yritykset, jotka toteuttavat majoitus- ja ravitsemusalan tai elintarvikealan työehtosopimuksia, [Puhemies koputtaa] eivät ole teettäessään yötyötä 22—06 välillä maksaneet lainkaan leipomotyölain [Puhemies: Aika!] 5 §:n mukaista lisää. Eliikkä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

sehän on nimenomaan niin, että voimaantulo on vasta ensi maaliskuussa ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

14.49 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, kun tässä kuuntelee hallituksen edustajien puheenvuoroja, se vaan todistaa sen, ettei tiedetä lainkaan, mistä leipomoalalla on kysymys. [Vasemmalta: Ai yövuoro?] Tässä ei voida puhua mistään säännöllisestä vuorotyön tekemisestä, mitä hyvin monilla muilla aloilla on, vaan tämä työ on hyvin rytmittönnä. Työvuorot voivat alkaa kahdentoista aikaan yöllä, kolmen aikaan yöllä, viiden aikaan aamulla tai niin poispäin, ja näitä erityyppisiä töitä voi olla vaikka kuinka paljon peräjälkeen. Minuun yhteyttä ottanut leipomotyöntekijäala kertoo, että leipomoissa on tällä hetkellä työntekijäpula juuri näiden vaikeiden työaikojen osalta. Ja te osaltanne olette tässä nyt tekemässä esitystä — tämmöistä leipomoalan työn halpuuttamisesitystä — jolla te pahennatte tätä työvoimatilannetta, sillä nämä henkilöt, jotka minuun ovat ottaneet yhteyttä, ovat kertoneet, että jos tämä laki astuu voimaan ja heidän työstään leikkautuu kaksi- ja puolisataa — tai yli 1 200 — euroa kuukaudessa, niin he kyllä vaihtavat alaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

14.50 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lain kumoamisen pelätään vähentävän leipomoalan vetovoimaa. Alan vetovoima ei varmasti tästä laista ole kiinni. [Välihuuto vasemmalta] Näistä muista vetovoimatekijöistä tulisi taas neuvotella uuteen työehtosopimukseen. [Krista Kiuru: Jopa tonni lähtee palkasta!]

Ja ihan lyhyt kertaus, pyydän kuuntelemaan: ”Toimialakohtaiset erilliset lait eivät ole tarpeen. Järjestelmä lähtee siitä, että työehtosopimukset ovat ensisijaisia välineitä, joilla työehdoista, kuten yötyölisistä, sovitaan.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

14.51 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selvää on, että jokainen, joka tässä maassa tekee yötöitä, laittaa itsensä ja terveytensä likoon. Tämä asia ei muutu miksiäkään sillä, että yhden alan työntekijöiltä nakerretaan toimeentuloa keinoeläkkeiden alojen välisen tasa-arvon nimissä.

Lainsäädännön nykyaikaistaminen, johon tässäkin esityksessä viitataan, on tarkoittanut tähän mennessä vain heikennyksiä työntekijöiden asemaan, pelkkiä heikennyksiä. Eduskunta odottaa edelleen esityksiä työntekijöiden aseman vahvistamiseksi, jotta tasapaino työmarkkinoilla säilyisi edes jossain mallissa ja jotta näitä hallituksen esitysten perusteluja voi pitää edes millään tavalla uskottavina. Kysynkin nyt työministeri Satoselta: onko tulossa mitään parannuksia työntekijöiden asemaan, ja aiotaanko jatkossakin tasa-arvoa käyttää lyömäkeppinä työelämän heikentämisessä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

14.52 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Leipomoala on yksi tärkeimmistä elintarviketeollisuuden aloista, 7 000 työntekijää. Soitin eilen parille leipomoalan yrittäjälle ja kysyin, että miltäs tämä niin kuin kuulostaa. No, heidän ensimmäinen arvionsa oli, että tulee olemaan vaikeaa saada työntekijöitä. Tällä hetkellä esimerkiksi meillä Pohjois-Karjalassa, Pielisen Karjalassa, on valtavasti ulkomaista työvoimaa. He ovat just perustaneet perheen Suomeen ja osa jopa hankkinut asunnon. Miten tässä käy, kun heidän tulotonsa putoaa 10—30 prosenttia, siinä vaiheessa, kun he ovat integroituneet tänne Suomeen? Toivoisi tässä nyt ainakin sitä, mitä tuolla lausunnoissakin, että tässä mentäisiin pitkällä siirtymäajalla ja sitten TES-pöydässä aidosti päästäisiin neuvottelemaan näistä asioista. Leipomoalalla on raskaat työajat, huonot työolosuhteet [Puhemies koputtaa] ja pieni palkka.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

14.53 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Orpon ja Satosen linja on itse asiassa tässä esityksessä suoraan ja kaunistelematta esillä, ei jää mitään epäselvää. Tarkoitus on vain leikata työntekijöiden palkkoja, jotta työnantaja hyötyisi. Se tuntuu olevan tämän hallituksen toiminnan perusidea.

Näillä tuhansien eurojen palkanleikkauksilla, jotka kohdistuvat tuhansiin leipomoalan työntekijöihin, on todennäköisesti se vaikutus, että ammattityövoimasta on työnantajilla jatkossa entistäkin suurempi pula. [Suna Kymäläisen välihuuto] Herääkin kysymys, onko hallituksen todellinen tarkoitus itse asiassa avata leipomoala entistä laajemmin ulkomaiselle halpatyölle ja lähetetyille työntekijöille. Paikallisen sopimisen laajentamista ajava hallituksen esityshän antaa tähän uusia mahdollisuuksia. Pelkään, että leipomotyölain 5 §:n kumoaminen on vasta alkua tämänkin alan työehtojen [Puhemies koputtaa] laajemmalle polkemiselle.

Tämä lakiehdotus tulisi hylätä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

14.54 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa työministeri, esityksen keskeisin suora vaikutus liittyy todellakin alan henkilöstön palkkaukseen siltä osin kuin yötyökorvaus on perustunut kumottavaksi ehdotettavaan säännökseen eikä työehtosopimuksessa ole toisin sovittu.

Leipomotyö on todella raskasta, enkä vertaisi sitä varmastikaan esimerkiksi täällä kuul-tuun hotellin respassa työskentelyyn. Se on raskasta työtä, työajat ovat hyvin erikoisia, ja tässä tämä palkanmenetys voi olla siis arvioiden mukaan 8 900:sta jopa 15 000:een, eli tosi isoista summista näiden henkilöiden palkassa puhutaan. Mikäli yötyöstä maksettava korvaus merkittävästi pienenee, tällä esityksellä voi olla heikentäviä vaikutuksia alan houkuttelevuuteen ja siten työllistenkin määrään, joten olisin ministeriltä kysynyt: miten arvioit tämän esityksen vaikutusta työllisten määrään ja alan houkuttelevuuteen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

14.55 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän työehtosopimuksen voimassaoloon ja lain voimaantuloon. Tämä nykyinen työehto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

sopimus, jossa näistä palkoista sovitaan, lakkaa olemasta voimassa 31. tammikuuta 2025, ja tämän lain on tarkoitus tulla voimaan 1.3. Näin ollen työehtosopimusneuvotteluissa tul- laan varmasti nostamaan tämä pöydälle, ja jos ja kun asia on niin, että työntekijöistä on pu- la, niin on aivan varmasti myös työnantajan etu pitää huoli siitä, että myös palkat ovat kil- pailukykyisiä, jotta voidaan houkutella jatkossakin työntekijöitä tälle alalle.

Haluaisin vielä nostaa sen esiin, että tämä yötyön teettäminen sinänsä on hieman outo peruste puolustaa tätä lakia, koska yötyö on kuitenkin huomioitu työsuojelun näkökulmas- ta sekä työaikalaisissa että työturvallisuuslaissa, joita sovelletaan kaikilla toimialoilla.

Haluaisin vielä, puheenjohtaja, arvoisa puhemies, tähän loppuun sanoa tästä edustaja Kiurun puheenvuorosta: se oli harmillinen esimerkki siitä, miten pahasti tässäkin salissa halutaan vääristellä ihmisten tuomia mielipiteitä, [Puhemies koputtaa] ja toivonkin, että tällainen puhe ei saisi salissa hirveästi jatkoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

14.56 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen itsekin tehnyt yövuorotyötä esimerkiksi baarissa silloin tällöin, sitten aamuvuorua, lounas- vuorua ja à la carte -vuorua ravintolassa, ja meillä ei ollut tokikaan samanlaisia työehtoja tai sellaisia lisiä kuin leipomotyöntekijöillä on, mutten missään nimessä silti ajattele, että heiltä pitäisi ne ottaa ne pois sen takia, että kaikilla muilla ei niitä ole.

Ylipäättään minusta kertoo aika paljon hallituksen askelluksesta se, että tätä palkanalen- nusta pidettiin niin merkittävänä, että kaikista tämän yhteiskunnan asioista siitä piti sopia jo Säätytalolla. Siellä piti linjata, että näin on tehtävä, palkka on alennettava tietylle am- mattiryhmälle — ikään kuin minkä yhteiskunnallisen ongelman ratkaisemiseksi? Edustaja Partanen juuri totesi, että on työvoimapula, ja silloinhan tietenkin yritykset haluavat enem- män maksaa. No, mikä ongelma tämä sitten on, että he maksavat sovitusti? Miksi pitää pur- kaa jotakin sellaista, mikä ilmeisesti ei ole edes ongelma? Eli en oikeastaan edes ymmärrä, miksi tällainen yksittäinen asia on tänne eduskunnan käsittelyyn pitänyt tuoda.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen. [Pia Lohikoski: Nyt kuullaan, miksi!]

14.58 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, ilmaisinko itseäni väärin vai ymmärrettiinkö lausuntoni tahallaan väärin. Yritin sanoa sitä, että tätä asiaa näistä rintasyöpätapauksista täytyy tarkastella tasapuolisesti kaikilla aloilla, kun yö- työtä tehdään. En näe tässä vaiheessa mahdollisena sitä, että se tuomitaan vain leipomo- työntekijöiden riskiksi ja sillä ikään kuin puolustellaan tätä lakia. Tietysti tämä asia täytyy käydä läpi ja tutkia, onko nimenomaan leipomoalalla tämä sairastumisriski tähän suurem- pi kuin millään muulla alalla.

Kaiken kaikkiaan arvostan leipureita, leipomoalaa. Kuten sanoin, leipää pitää saada täs- sä maassa tulevaisuudessakin, se on äärettömän tärkeitä meille. Mutta pahoittelen, jos an- noin väärän käsityksen. Pyrin siihen, että tasapuolisesti tarkastellaan eri alojen yötyön sai- rastumisriskejä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

14.59 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kohtuullisen poikkeuksellista ylipäätään, että tässä salissa käsitellään sellaisia esityksiä, jotka saattavat tarkoittaa yksilötasolla kymmenenkin tuhannen euron vuosiansioiden menetystä. Vaikka tämä nyt keskittyykin yhteen alaan, niin ei se poista yhtään sitä huomiota, että kun puhutaan näinkin merkittävistä tulonalennuksista, joita tämän lainsäädännön toteutuminen saattaisi tarkoittaa, niin kyllä tähän on syytä erityisellä vakavuudella suhtautua, vaikkakin eri aloilla nämä käytänteet ovat tosiaan erilaisia.

Tässähän hallitus on vähän puolustautunut sillä, että koska todella työvoimapulaa edelleen on, niin varmasti työnantajalla on intressi sitten tulevaisuudessa neuvotteluissa tulla tässä asiassa vastaan, mutta tässähän käy niin, että hallitus nyt työnantajien neuvotteluaseman tässä turvaa. Lainsäädäntö muuttuu varmasti nyt 1.3. vaikei ole tietoa, mitä mahdollisesti neuvotteluissa tapahtuu. Tältä osin en olisi kyllä lähtenyt vaikeuttamaan näitä tulevia työehtosopimusneuvotteluita tämän [Puhemies koputtaa] lainsäädännön muutoksella, vaan olisin odottanut, pääsisikö ala itse siellä sopuun tästä asiasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Asian käsittelylle tässä vaiheessa varattu aika lähenee loppuaan, joten annan nyt vastauspuheenvuoron ministeri Satoselle, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.00 Työministeri Arto Satonen: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Jos ensin lähdetään siitä liikkeelle, kuinka tärkeästä alasta on kyse, niin yhdyin kyllä täysin niihin puheenvuoroihin, että leipomoala on hyvin tärkeä — en pelkästään sen vuoksi, että itse käytän heidän tuotteitaan joka päivä, vaan olen myöskin kiertänyt aika monessa leipomossa ja käynyt näitä keskusteluja, eli väitän kohtuullisesti tuntevani myös sitä tilannetta, mikä siellä on.

Sen sijaan se tuntuu kyllä mielestäni aika lailla oudolta, että meillä olisi ainoastaan yksi toimiala, kun meillä on vaikka kuinka paljon aloja, joilla tehdään jatkuvasti yötyötä, että meillä olisi ainoastaan yksi toimiala, jolla palkkauksesta päätetään laissa, kun kaikilla muilla toimialoilla päätetään TESillä. Se tuntuu kyllä todella erikoiselta toimintakulttuurilta, ja sitä tässä on vaikea ymmärtää. Se on se, minkä takia tästä sanotaan, että tämä on vanhentunut. Jostain syystä tänne on jäänyt pykälä vielä 1996, niin että tämä on sinne jäänyt, kun kaikki muut pykälät tästä laista on poistettu.

Mitä sitten tulee ylipäätään yötyöhön, niin se on tietysti totta, että yötyöhön liittyy tiettyjä riskejä. Sen takiahan meillä on olemassa työturvallisuuslaki, meillä on työaikalaki, ja nämä myös koskevat kaikkia toimialoja ja tulevat koskemaan jatkossa myös leipomotyötä — tai koskevat itse asiassa nyt jo leipomotoimialaa paitsi tämä yksi kohta, joka heillä on, tämä poikkeuksellinen palkkauskohta, jota kellään muulla ei ole.

Sitten mitä tulee siihen, saadaanko leipomoon työntekijöitä, niin siinä varmaan on omia haasteita. Kyllä se on sitten siellä työmarkkinapöydässä, vaikken haluakaan lähteä niitä tuloksia ennakoimaan, ja totta kai työnantajapuolen on otettava huomioon se, mikä on TE-Sin vaikutus työvoiman saatavuuteen, kuten kaikilla muillakin aloilla.

Tämähän on sillä tavalla erikoista, että nyt tämä yksi ala tässä nousee ikään kuin työn nokkaan, vaikka meillä on paljon sellaisia toimialoja, joissa yötyötä tehdään jatkuvasti ja joissa yötyötä on myös tehtävä jatkuvasti, koska sen työn luonne on sentyyppistä. Uskon, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta sitten varmaan käy tämän asian läpi. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.03.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.37.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.38 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus kunnostautuu jälleen palkansaajan kurittajahallituksena. Vastaavaa ei ole aiemmilta hallituksilta nähty. Arvoisa hallitus, te olette kurittaneet työntekijöitä sekä työttömiä esimerkiksi jo seuraavilla toimenpiteillä: työttömyysturvan omavastuumuutos viidestä seitsemään päivään, työttömyysturvan suojaosan poistaminen sekä asumismenojen ehtojen tiukentaminen, lapsikorotuksen poistaminen, lakko-oikeuden rajaaminen ja lakkosakkojen asettaminen työntekijöille, aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttaminen, työssäoloehto muutettu 6:sta 12 kuukauteen, ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen ja euroistus eli työttömyysturvan leikkaus, työssäoloehdon kertymisen lakkautus palkkatuetussa työssä ja ikäsidonnaisista poikkeuksista luopuminen. Nämä siis jo voimassa olevia heikennyksiä tämän hallituksen päätöksistä työntekijöille ja työttömille.

Ja putkessa on tulossa seuraavaa työntekijöitä koskevaa polkemista: paikallisen sopimisen lisääminen, joka johtaa yleissitovuuden heikkenemiseen; vientivetoinen palkkamalli, joka tarkoittaa valtakunnansovittelijan ohittamista ja pienipalkkaisten alojen palkkojen sementoimista; irtisanomisen helpottaminen; takaisinottovelvollisuuden poistuminen alle 50 henkilöä työllistävillä työpaikoilla; lomautusilmoitusajan lyhentäminen; määräaikaistaukojen mahdollistaminen vuodeksi ilman perusteita; yhteistoimintalain velvoittavuuden nosto 20 hengen yrityksistä 50 hengen yrityksiin saakka; ja sairaussakko, eli ensimmäiseltä sairauspoissaolopäivältä ei saisi palkkaa.

Arvoisa puhemies! Tämän hengästyttävän, palkansaajia koskevan kurituslistan lisäksi nyt keskustelussa on leipomoalan työntekijöitä koskeva lakiesitys, joka vie pahimmillaan esimerkiksi leivänpaistajilta vuosiansioita jopa 10 000 euroa — aivan käsittämätöntä. Leipomoalan ammattilaisten palkkapussi pienenee todella merkittävästi. Tämä on valtava heikennys monen leipomoalan työntekijän toimeentuloon. Lain kumoaminen nopeassa aikataulussa aiheuttaa työntekijöille ja mahdollisesti heidän perheilleen kestäättömiä taloudellisia tilanteita.

Jälleen näemme, kuinka hallitus vie asiat eteenpäin vaikutusarvioihin kintaalla viitaten. Hallitus maalaa kauniita kuvia omista tarkoituksistaan ”vahva ja välittävä Suomi” sekä ”hyvinvointi syntyy työstä”. Näin se hallitus noudattaa omaa hallitusohjelmaansa jatkamalla palkansaajan polkemista, tässä tapauksessa leipomoalan ammattilaisten, leivän pöytäamme tuojien. Kokoomukselle tämä on tuttua kauraa ja väitän, suorastaan mukavaa, kun palkansaajia ”hakataan”.

Mutta entä sitten, arvoisat perussuomalaiset? Tässä jälleen esimerkki, jossa vaaleja edeltävät lupaukset heitetään romukoppaan. Äskän luetteleman lista ja tämä leipomoalan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

työntekijöiden palkan ryöstäminen ovat suorastaan järkyttävä petos, mitä te perussuomalaiset teette työntekijöille. Samaan aikaan, kun te hyväksytte nämä duunareita koskevat järkyttävät heikennykset, te ilveilette, että SDP ei olisi työntekijöiden puolella. ”Mikä röyhkeys!” kuten Tuntemattomassa sotilaassakin on sanottu. Arvoisat perussuomalaiset, SDP on tehnyt aloitteita ja esityksiä useita, joissa työntekijöiden asemaa vahvistettaisiin, esimerkiksi kanneoikeus ammattiliitoille, alipalkkauksen kriminalisointi, työntekijöiden tulokintaetuoikeus ja henkilöstön edustus yli 25 hengen työpaikoille.

Arvoisa puhemies! Kysyn: mitä te, perussuomalaiset, näistä SDP:n esityksistä olitte tukemassa? Toistan: mitä olitte tukemassa? Vastaus: ette yhtään mitään, ainuttakaan. Älkää siis enää sortuko populistiseen, jopa paikkansapitämättömään viestintään siitä, että te olisitte palkansaajan asialla. Tämä on täysin pötypuhetta. Ette te mitään palkansaajan puolella ole, päinvastoin olette duunarin kyykyttäjähallitus. — Piste. [Ville Merinen: Napakka puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.42 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy todeta, että kyllä tämä hallituksen esitys, mikä tänne eduskuntaan on nyt tuotu työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan käsiteltäväksi, on röyhkeä. Erityisen röyhkeän tästä mielestäni tekee vielä se, että ministeri Satonen täällä muutama tunti sitten esitellessään tätä hallituksen esitystä sai tämän koko olemassa olevan lainsäädännön kuulostamaan vanhentuneelta ja suorastaan mitättömältä, kun hän täällä totesi, että tässä vanhentunutta lainsäädäntöä päivitetään.

Tämä esitysteksti on monimutkaista jargonia, ja tässä esityksen otsikossa ei todellakaan käy ilmi, mitä tämä asia koskee, mutta jos se suomennetaan, niin kyse on siitä, että hallitus on leikkaamassa leipomotyöntekijöiden palkkaa jopa yli 1 000 eurolla kuukaudessa. Leipomoalan 5 200 työllisestä noin 3 200 on tehnyt yötyötä, ja heidän palkkojaan ollaan nyt leikkaamassa. Yötyön osuus palkasta voi olla jopa 20—30 prosenttia, eli kyse on todella ankarasta toimeentulon romuttamisesta, ja tämä on jälleen kerran yksi esimerkki siitä, kuinka oikeistohallitus on asettunut työmarkkinaosapuoleksi ja toteuttaa yksipuolisesti työnantajien tavoitteita suomalaisten duunarien palkkojen polkemiseksi.

Ja hetki sitten, kun täällä salissa käytiin lähetekeskustelua tästä asiasta, hallitus kehtasi sanoa, että tämä onkin tasa-arvoteko, tässä laitetaan kaikki samalle viivalle. Että kun kaikilta leikataan ja leipomotyöntekijöiden yötyökorvaukset viedään, niin sitten ollaan tasa-arvoisessa asemassa niin näiden yötyöläisten suhteen kuin sitten siitä mahdollisesti seuraavien terveysriskien suhteen. Tähän asti leipomotyölain 5 § on jätetty voimaan nimenomaan työntekijöiden suojelunäkökohtien vuoksi. Yötyötä voidaan pitää yhtenä keskeisenä vakavia terveysriskejä aiheuttavana työympäristön riskitekijänä. Yötyö kasvattaa muun muassa sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen sekä erilaisten syöpien, kuten rintasyövän ja suolistosyöpien, riskiä. Ja jos te haluatte tuoda kaikki vuorotyötä tekevät työntekijät samalle viivalle, niin älkää nyt hyvänen aika ruvetko heikentämään ihmisten työehtoja. Tuokaa kaikki samalle viivalle ja huolehtikaa kaikista vuorotyötä tekevistä ihmisistä yhtä laila.

Mitään todellista estettä lakisääteisen yölisän jatkamiselle ei ole, ja tämän esityksen ainoa todellinen tavoite onkin työvoimakustannuksien alentaminen eli palkkojen polkeminen. Kun alan nykyinen työehtosopimus ei turvaa 100-prosenttista yölisää, ei ole todella-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

kaan realistista odottaa, että sitä välttämättä seuraavaankaan sopimukseen saataisiin, ja siten tämä palkanalennus uhkaa jäädä myös pysyväksi.

Puhemies! Olisin halunnut hallitukselta kysyä — ministeri ei ole enää paikalla, mutta hallituspuolueen muutamia edustajia salissa on, niin kysyn teiltä: Aiotteko te tuoda tähän saliin ainoatakaan työelämää koskevaa esitystä, jonka tarkoitus ei olisi työntekijöiden aseman ja toimeentulon heikentäminen? Onko teidän visionne suomalaisesta työelämästä todella se, että me haluamme olla halpatyövoimamaa, jonka ensisijainen kilpailuvaltti on palkkojen polkeminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.46 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu herra puhemies! 1960-luvulta peräisin oleva leipomotyötä koskeva laki on jo suurilta osin kumottu. Yksi pykälä on kuitenkin edelleen voimassa. Lain mukaan kello 22:n ja aamukuuden välisenä aikana tehdystä työstä pitää maksaa työntekijöille vähintään tuplapalkka.

Tällainen yhtä alaa koskeva pykälä on tarpeen kumota ja saattaa leipomoala samaan järjestelmään muiden alojen kanssa. Muilla aloilla ei ole tällaista lakiin sidottua velvoitetta maksaa öiltä tuplapalkkaa, vaan yötyökorvauksista sovitaan työehtosopimuksessa. Siksi pää leipomoalan palkansaajapuolen tulisi pitää asiaa voimakkaasti esillä seuraavissa työehtosopimusneuvotteluissa, jotka ovat edessä ennen kuin lain kumoamisen on tarkoitus astua voimaan. Tällä nykyisellä pohjasäännöksellä on ollut merkitystä osapuolten neuvotteluasemille, sillä lakiin kirjoitettua säädöstä tulisi noudattaa sopimuksettomassa tilassa. Lain kumoaminen voisi siten vaikuttaa työehtosopimusneuvotteluihin. Tämä on sopimusosapuolten käsissä.

Kritiikki lakimuutosta kohtaan kohdistuu siihen, että se veisi tuhansien eurojen ansiot osalta leipomoalan työntekijöitä. Lain kumoaminen vaikuttaisi tosiasiallisesti noin yhdeksään prosenttiin työntekijöistä leipomoalan TESin piirissä. Ja näin tapahtuisi, mikäli työehtosopimukseen ei saada lisää neuvoteltua, kuten muilla aloilla tehdään. Pieni yksityiskohta: Nykyinen laki on saanut aikaan epätasa-arvoisen tilanteen yritysten ja työntekijöiden kesken. Vain ne yritykset, jotka noudattavat leipomotyöntekijöiden TESiä, ovat maksaneet lainmukaista sadan prosentin yötyölisää. Muut työehtosopimuksen piirissä olevat leipomoalan yritykset eivät tätä maksa tai eivät ainakaan ole velvollisia sitä maksamaan.

Lain kumoamisen pelätään vähentävän leipomoalan vetovoimaa. Alan vetovoima ei varmasti tästä laista ole kiinni. Näistä muista vetovoimatekijöistä tulisi taas neuvotella uuteen työehtosopimukseen. Yleissitovuudessa on varmasti monia parannettavia asioita, jotta yleissitovuus ylipäänsä säilyy tässä maassa.

Kertauksena: Toimialakohtaiset erilliset lait eivät ole tarpeen. Järjestelmä lähtee siitä, että työehtosopimukset ovat ensisijaisesti välineitä, joilla työehdoista, kuten yötyöolisistä, sovitaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.50 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa tällä esityksellä leikata leipomotyöntekijöiden palkkoja. Tämä esitys koskee tuhansia työntekijöitä.

Voimassa olevan leipomotyölain 5 §:n perusteella työntekijöillä on oikeus korotettuun palkkaan yötyön aikana. Korotus on kello 22:n ja kello kuuden välisenä aikana tehdystä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

työstä vähintään 100 prosenttia. Nyt hallitus haluaa kumota ja poistaa tämän oikeuden. Se merkitsee usean tuhannen leipomotyöntekijän palkkojen merkittävää alentamista. Ne alenevät jopa usealla tuhannella eurolla vuodessa. Keskimääräinen leikkaus kolmivuorotyössä on jopa yli 800 euroa kuukaudessa ja kaksivuorotyössä noin 700 euroa kuukaudessa, siis keskimäärin, mutta on tilanteita, joissa työntekijä, joka on tehnyt puolet työajasta yötyötä, menettää tämän lain kumoamisen myötä jopa 17 000 euroa vuositasolla, ja jos yötyötä on ollut kolmannes työajasta, on leikkaus noin 10 000 euroa vuositasolla — erittäin merkittäviä palkanleikkauksia, palkanalennuksia.

Leipomoalalla työnantajalla on vahva kannustin teettää työ nimenomaan yöllä, koska tuoreet leipomotuotteet halutaan myyntiin ja toimitukseen heti aamuksi. Niinpä nykyinen leipomotyölaki onkin säädetty juuri työntekijöiden suojelemiseksi yötyön terveyshaitoilta, jotka on tieteellisissä tutkimuksissa todettu hyvin huomattaviksi ja vakaviksi. Nykyisen leipomotyölain takaama 100 prosentin korvaus yötyöstä hillitsee osaltaan yötöiden teettämistä, mutta vähintäänkin se takaa tekijälle kohtuullisen korvauksen terveydelle ja perhelämälle ja muille sosiaalisille suhteille koituvien haittojen kompensoimiseksi. Ja tämän suojan hallitus nyt siis haluaa lopettaa. Perusteluksi esitetään varsin avoimesti työnantajan etua, palkkakustannusten pienentämistä. Paikallisen sopimisen edistämistä, tai niin sanottua vientimallia, koskeviin esityksiin nähden Orpon ja Satosen linja on tässä esityksessä suoraan ja kaunistelematta nähtävillä. Mitään epäselvää ei jää. Tarkoitus on leikata työntekijöiden palkkoja, jotta työnantaja hyötyisi. Se tuntuu olevan tämän hallituksen toiminnan perusidea.

Tämän lain kumoaminen aiotaan saattaa voimaan todella nopealla tahdilla, jo 1.3. ensi vuonna. Tämä kiire vielä lisää esityksen työntekijöille aiheuttamia haittoja. Ansiotason merkittävään putoamiseen on mahdotonta valmistautua. Näinkö kiire hallituksella on palvelella työnantajan lyhyen tähtäimen etua? Korostan, että esitys on todella hyvin lyhytnäköinen. Todennäköisesti näin raju palkkojen alennus tulee aiheuttamaan merkittäviä vaikeuksia ammattityövoiman saatavuudessa, etenkin yötöihin, mutta tietenkin koko alalle. Ja on huomattava, että alalla on jo nyt merkittävä työvoimapula. Jatkossa yhä useampi vaihtaa alaa, jos se on vain mahdollista.

Nyt herääkin kysymys, onko hallituksen todellinen tarkoitus avata leipomoala entistä laajemmin ulkomaiselle halpatyölle, sen hyväksikäytölle ja lähetetyille työntekijöille? Paikallisen sopimisen laajentamista ajava hallituksen esityshän antaa tähän uusia mahdollisuuksia. Pelkään, että leipomotyölain 5 §:n kumoaminen on vasta alkua tämänkin alan työehtojen laajemmalle polkemiselle.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiehdotus tulisi hylätä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.55 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Saliin on saapunut taas yksi työmarkkinoihin liittyvä esitys, joka ei korjaa yhtäkään ongelmaa tai haastetta vaan tuottaa pelkkää haittaa eräälle työntekijäryhmälle, johon esitys tulee osumaan erittäin kovaa. Tämä on toki luontaista jatkoa sille hallituksen linjalle, jossa duunari nähdään vain excelin osana.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys, jonka tavoitteena on leipomotyölain kumoaminen. Nykyisen lain mukaan leipomotyöntekijöillä on ollut oikeus korotettuun palkkaan yötyön aikana. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kello 22:n ja 6:n välillä tehdystä työstä on maksettu vähintään 100 prosentin yölisä. Hallitusohjelmaan perustu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

va esitys tähtää siihen, että tämä yölisä nyt poistettaisiin, koska vastaavaa lakisääteistä korvausta ei ole määrätty muillakaan aloilla. Esitystä perustellaan siis sääntelyn nykyaikaistamisella, mutta käytännössä kyse on vain ja ainoastaan leipomotyöntekijöiden palkkojen leikkaamisesta. Vaikutusarvioiden mukaan lakimuutos voi myös vähentää työvoimakustannuksia, joten tämä esitys on lopulta jälleen yksi esimerkki siitä, miten työntekijöiden toimeentuloa pyritään heikentämään työnantajien eduksi.

Leipomotyölain 5 § on tähän asti ollut voimassa työntekijöiden suojelun vuoksi. Yötyö on työympäristön riskitekijä, joka vaatii erityistä huomiota työntekijöiden terveyden suojelussa. Leipomoalan nykyinen työehtosopimus ei takaa 100 prosentin yölisää, joten lakimuutoksen jälkeen se tuskin enää palautuu työehtosopimusneuvotteluissa. Tämä tarkoittaa, että palkanalennus jää pysyväksi. [Aino-Kaisa Pekonen: Näin on!]

Arvoisa puhemies! Totesin jo aiemmin, että jokainen, joka tässä maassa tekee yötyötä, laittaa itseään ja terveyttään likoon, ja nyt saliin on tullut esitys, jolla yhden yötyötä tekevän ryhmän, leipomotyöntekijöiden, työehtoja pyritään heikentämään. Epäselväksi jää kokonaan se, mihin tämä tasa-arvon nimissä tehtävä heikennys oikein tähtää, miksi se on ylipäätään tehtävä. Kysymyksiä herättää myös ylipäätään tämä hallituksen ja sen puolueiden käsitys tasa-arvon edistämisestä, nyt se johtaa raskasta yötyötä tekevien leipomoalan työntekijöiden aseman heikentämiseen. Ilmaisen vinkkinä: tasa-arvo voi olla työkaluna myös sellainen, jolla ajetaan yhteiskunnan laajaa hyvinvointia, pyritään edistämään eri ryhmien mahdollisuuksia, ei kamppaamaan yhden.

Nostin aiemmin esiin debatissa myös sen, että näihin hallituksen esityksiin ja niihin liittyviin selityksiin voisi suhtautua täysin eri tavalla, mikäli tämän hallituksen työmarkkinapolitiikka ei olisi näin yksipuolista, työntekijäpuolta kamppattavaa. Tässä salissa onkin jo pidempään odoteltu työmarkkinoiden tasapainoa parantavia esityksiä, mutta ikävä kyllä hiljaista on ollut.

Arvoisa puhemies! Täällä hoetaan usein mantraa, että palkasta pitää jäädä enemmän käteen ja niin edelleen. No, jos käydään tämän esityksen lukuja läpi, niin se on seuraavan kuuloista: Leipomoalalla työskentelee noin 5 200 ihmistä, joista 3 200 tekee yötyötä. Heihin lakimuutos vaikuttaisi suoraan. Yötyön osuus leipomotyöntekijän palkasta voi olla jopa 20—30 prosenttia, ja yöliisan poistaminen merkitsisi merkittävää tulonmenetystä. SELin laskelman mukaan työntekijä, joka tekee puolet työajastaan yötyötä, menettäisi vuosiansioistaan lähes 17 000 euroa, kolmasosan työajastaan yötyötä tekevä menettäisi noin 10 000 euroa vuodessa. On pakko kysyä, näinkö tässä nyt sitten kannustetaan hallituksen toimesta työntekoon. Näinkö tästä sitten jää käteen enemmän käytettävää rahaa?

On selvää, että tämä esitys vie työntekijöiltä heidän ansioitaan ja heikentää heidän toimeentuloaan. Se asettaa heidät entistä suurempiin taloudellisiin ja terveydellisiin haasteisiin. Esitys on yksi pala sitä hallituksen kokonaisuutta, jossa työmarkkinoiden kehittämisen tai nykyaikaistamisen sijaan on ideologiseksi tavoitteeksi valittu sen yksipuolinen heikentäminen. Tätä me emme voi vasemmistoliitossa hyväksyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

17.00 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Tänään on pidetty hyviä ja painavia puheenvuoroja sen osalta, mistä tässä hallituksen esityksessä oikeasti on kyse. Täällä on salissa todettu hallituspuolueiden toimesta, että ”me arvostamme leipomotuotteita”. Mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

valitettavasti en ole kuullut sitä, että me arvostamme leipomotuotteiden tekijöitä. Ja kyllä se tästä hallituksen esityksestä paistaa.

Kuten täällä on monesti todettu, yötyö on todistetusti terveydelle haitallista, se on jopa vaarallista. Sen takia meillä on ollut myös yötyön tekemiseen leipomoalalla, monilla muillakin aloilla, etuisuuksia, kuten esimerkiksi raha, että sitä tehdään. On uskomatonta, että aiemmassa debattikeskustelussa hallituspuolueiden edustajat eivät selvästi tiedäneet, millaista työtä leipomossa tehdään, millaisissa erilaisissa rytmeissä. Se on kirjaimellisesti yötyötä. Jos leipomossa työskentelee yksinhuoltajaäiti, niin hän on töissä silloin, kun hänen täytyisi olla kotona valvomassa lapsen unta.

No, alle kouluikäisillehän meillä on vuoropäivähoito saatavilla. Mutta jos on kyse kouluikäisestä, niin vanhempi voi tulla kotiin siinä vaiheessa, kun lapsi lähtee kouluun, ja tässä välissä sitten nukkua ja olla kotona vastaanottamassa lapsi koulusta ja lähteä vaikka 12:lta yöllä uudelleen töihin. Jokainen ymmärtää, että tämä ei ole terveydelle hyväksi oleva rytmi. Sen takia siitä kuuluisi myös tunnustusta saada, on se sitten rahan tai vapaiden muodossa.

On myös puhuttu tästä TESin perälaudasta. Hallituksella menee jälleen yli ymmärryksen se, mikä TESin takalauta on. Ensiksi tulee paikallinen sopiminen, mitä perustellaan sillä, että meillä on olemassa tämä TES, joka turvaa kaiken paikallisen sopimisen taustat. No, jos meillä ei ole järjestäytyneitä työnantajia, niin meillä ei ole TESiäkään. Ja kun meillä on nimenomaan ollut tämä paikallinen sopiminen sen takia, että järjestäytyneillä työnantajilla on ollut jokin etu järjestäytyä, ja paikallinen sopiminen on ollut yksi etu muiden joukossa järjestäytyä, niin nyt se murennetaan yhdistettynä leipomotyölain uudistamiseen. En näe ollenkaan todennäköisenä sitä, että meillä olisi TESiä enää tulevaisuudessa turvaamassa tämänkään alan työehtoja — varsinkaan, kun nyt työehtosopimusneuvottelut ovat alkamassa, mutta samaan aikaan hallitus ja hallituksen ministerit perussuomalaisten tuella ovat sotkeutuneet ja ruvenneet työmarkkinaosapuoliksi myös tässä asiassa. Kun hallitus on päättänyt jo toimistaan — työehtosopimukset eivät ole alkaneet, mutta hallituksen omat raamit on jo asetettu — niin millaisen neuvottelumahdollisuuden tämä jälleen kerran antaa työmarkkinaosapuolille neuvotella? Ei minkäänlaista.

No, Duunitori tuossa äkkiä googlaamalla osasi kertoa, että vuonna 2022 leipomoalalla keskipalkka oli 2 655 euroa kuukaudessa. Täällä on esitetty monenlaisia arvioita siitä, kuinka paljon palkasta leikkautuu. Jos siitä leikkautuu se 1 000 euroa, niin jäljelle jää 1 655 euroa. Onko tämä hallituksen ministerien näkökulmasta ja hallituksen edustajien näkökulmasta palkka, jolla kannattaa tehdä yötyötä oman terveyden tai perheen ja työn yhteensovittamisen kannalta? Onko tämä kannattavaa? [Aino-Kaisa Pekonen: Ei ole!] Tuleeko tällä rahalla toimeen? Veikkaan, että pääkaupunkiseudulla ei tule, kun ei tuolla maakunnissaakaan oikein meinaa tulla.

Ja kun me tässä salissa kuitenkin teemme lainsäädäntötyötä ja lainsäädäntötyön pitäisi aina lähteä siitä, että se turvaa heikommissa asemassa olevan, niin tällä hallituksella on joku kummallinen vire tässä päätöksenteossaan, että heidän täytyy päästä säättämään lakia niin, että kaikilta romutetaan. Ei suinkaan niin, että heikommissa asemassa olevia turvataisiin, vaan että työnantajan asemassa olevia turvataan tai paremmassa tuloluokassa olevia, annetaan veronkevennyksiä ja niin edespäin.

Tasa-arvotekonakin tätä on tässä perusteltu. Ja tästä syystä en kyllä voi allekirjoittaa tätä tasa-arvotekona, jos tasa-arvoteko tälle hallitukselle on se, että kaikista heikoimmassa asemassa olevilta, kaikista epätyypillisintä työtä tekeviltä, niistetään entisestään. Meillä ei ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

minimipalkkaa Suomessa. Meillä on hyvin ohut työlainsäädäntö, joka turvaa näitä epätyypillisissä työsuhteissa olevia ihmisiä. Työllä pitäisi elää, mutta tämä hallitus kyllä tekee kaikkensa sen eteen, että se on täysin mahdotonta tulevaisuudessa.

Jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

17.05 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Olemme tässä nyt käsittelemässä hallituksen esitystä leipomotyölain 5 §:n kumoamisesta, eli kysymys on tämän tärkeän elintarvikealan työntekijöiden oikeuksien heikentämisestä. Tämäkin Orpon hallituksen esitys herättää vakavia huolenaiheita erityisesti työntekijöiden oikeuksien, alan kilpailukyvyn ja työolojen kannalta. Hallituksen perustelu, että laki on vanhentunut ja siksi kumottava ensi vuoden maaliskuusta alkaen, vaatii kriittistä tarkastelua.

Työministeri Satonen on todennut, että esityksen tavoitteena on saattaa leipomoala samalle viivalle muiden toimialojen kanssa lainsäädännön osalta. Tämä on kuitenkin yksinkertaistus, joka jättää huomiotta alan erityispiirteet. Leipomoalalla yötyö on olennainen osa työprosesseja, ja nykyinen lainsäädäntö on mahdollistanut työntekijöille reilun korvauksen siitä terveydelle haitallisesta yötyöstä, jota he tekevät varmistaakseen, että aamulla myyntiin menevät tuotteet ovat tuoreita ja niitä on ylipäättään saatavilla.

Hallituksen esityksessä ei ole pystytty tarkasti arvioimaan, mille tasolle yötyökorvaukset asettuisivat tulevaisuudessa. Tämä on merkittävä puute valmistelussa, sillä yötyökorvaus on ollut keskeinen osa leipomoalan työehtosopimuksia. Esimerkiksi Suomen Elintarviketyöläisten Liiton mukaan jopa kolmasosa alan työntekijöistä on oikeutettu nykyisen lainsäädännön mukaiseen sadan prosentin yötyökorvaukseen ja heidän ansionmenetyksensä voivat kumoamisen seurauksena olla huomattavia. Kolmivuorotyötä tekevien leipomotyöntekijöiden kohdalla kyse voi olla jopa 9 000—10 000 euron vuosittaisesta lisästä, ja elintarviketeollisuuden toimihenkilöiden osalta ansionmenetysten arvioidaan olevan vieläkin korkeampia ja ulottuvan jopa tuonne 14 000—15 000 euroon vuodessa.

Työntekijöiden etujen heikentämisen lisäksi esityksellä on mahdollisia negatiivisia vaikutuksia myös alan houkuttelevuuteen ja työvoiman saatavuuteen. Kuten työntekijäjärjestökin ovat huomauttaneet, yötyö on raskasta ja terveydelle haitallista, ja sen korvauksen pienentyminen voisi vähentää alan vetovoimaa. Lisäksi on huomionarvoista, että työntekijäpuolella pelätään yötyön määrän lisääntyvän, jos työnantajille annetaan vapaammat kädet teettää sitä ilman riittävää korvausta. Palkkakustannusten mahdollinen aleneminen saattaa tuoda joidenkin mielestä etuja työllisyydelle, mutta tämä näkökulma on liian yksi-puolinen. Mikäli yötyöstä maksettavat korvaukset pienenevät merkittävästi, se voi pahimmassa tapauksessa heikentää työn laatua ja työntekijöiden sitoutuneisuutta, mikä puolestaan voi pitkällä aikavälillä haitata alan kilpailukykyä ja yritysten toimintaa.

Työntekijäpuoli on myös esittänyt, että lain kumoamisen siirtymäajan tulisi olla vähintään neljä vuotta. Tämä olisi perusteltu ratkaisu, jotta työntekijät ja työnantajat ehtisivät sopeutua muutoksiin ja neuvotella asianmukaiset uudet työehtosopimukset, jotka ottavat huomioon tämän muuttuvan lainsäädännön. Nykyinen aikataulu on liian tiukka ja aiheuttaa epävarmuutta niin työntekijöille kuin työnantajillekin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei huomioi riittävästi leipomoalan erityispiirteitä eikä työntekijöiden oikeutettuja etuja. Se vaarantaa työntekijöiden toimeentulon ja terveyden sekä asettaa alan yritykset epäreiluun tilanteeseen. Tämä laki on Orpon oikeistohallituksel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

ta taas yksi siirto työntekijöiden oikeuksien murentamisessa. En ymmärrä, miten duunareidenkin vahvalla mandaatilla toimivat perussuomalaiset voivat ajaa jälleen näitä heikennyksiä [Aino-Kaisa Pekonen: Nimenomaan!] kokoomuksen rinnalla. Orpon hallituksen tulisi harkita tätä esitystä uudelleen erityisesti siirtymäajan pidentämisen ja yötyökorvausten oikeudenmukaisen kohtelun osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.10 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on saat-
taa leipomoala lainsäädännön tasolla vastaavaan asemaan suhteessa muihin toimialoihin ja kokonaisuudessaan yleisen työlain sääntelyn alaisuuteen. Muun muassa palkkausta koske-
vissa asioissa sovitaan työehtosopimuksissa ja/tai työsopimuksilla.

On muitakin aloja, joilla tehdään säännönmukaisesti tai pääasiallisesti yötyötä. Tästä huolimatta leipomoala on ollut ainoa ala, jolla yötyöstä maksettavasta korvauksesta on sää-
detty laissa erikseen. Kaikilla muilla aloilla yötyöstä maksettavasta korvauksesta on sovit-
tu työehtosopimuksella. Työaikalaki sisältää yötyön tekemistä koskevat edellytykset, ja
valtakunnallinen työehtosopimus toisinsopimismahdollisuuden alakohtaisten tarpeiden
huomioimiseksi.

Leipomoalan erilliselle sääntelylle ei ole perusteita myöskään työsuojelullisista syistä,
koska yötyön teettäminen on huomioitu työsuojelun näkökulmasta sekä työaikalaisissa että
työturvallisuuslaissa, joita sovelletaan kaikilla aloilla. Saaduissa lausunnoissa ei myös-
kään noussut esiin sellaista, joka olisi edellyttänyt jatkovalmistelussa merkittäviä muutok-
sia hallituksen esitysluonnokseen.

Olen myös itse tehnyt kolmivuorotyötä ja nelivuorotyötä, ja yötyöstä on kyllä kokemus-
ta niin yrittäjänä kuin sote-alalla ja tehtaassa, että kyllä kannatan esitystä, sääntelyä, yhden-
mukaistavien vaikutusten vuoksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, poissa. — Edustaja Malm.

17.12 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Jäin edellisessä puheenvuorossani tähän
tasa-arvoargumenttiin, jota tänään on täällä salissa perusteltu, ja kyllä tämä minulle näyt-
tättyy samanlaisena tasa-arvokysymyksenä kuin paikallisen sopimisen osalta esimerkiksi
hyvityssakkojen säätäminen työnantajan ja työntekijän välillä. Siinäähän kävi niin, että
työnantajille ja työntekijöille määritettiin laissa yhtä suuret hyvityssakot, mutta nyt onkin
hervittävä kiire saada muutettua tämä tekninen virhe ja säätää työntekijöille kovemmat hy-
vityssakot. Ja tässä leipomotyölaissa on samankaltainen logiikka tämän tasa-arvon osalta:
yritetään heikentää vielä heikommassa asemassa olevien tilannetta.

Häiritsee kovasti myös se, että meillä on hallitus, joka asettaa itse itsensä työmarkki-
naosapuoleksi näin räikeällä tavalla kuin tämän leipomotyölain paikallisen sopimisen ja
kaikkien muiden työmarkkinaheikennysten osalta. Täällä ei ole tullut yhtään esitystä, joka
olisi jollakin tavoin palvellut myöskin palkansaajaa, ollut palkansaajalle eduksi. Minusta
tässä kohtaa on kyllä tarve miettiä sitä, miksi hallitus toimii näin, ovatko tämän hallituksen
ideologia ja arvot tämänkaltaisia, että työnantajien kaikenlaista elämää täytyy helpottaa ja
työntekijöiltä otetaan se vähäkin, mitä enää on, onko tämä hallituksen mielestä oikein. Me
sosiaalidemokraatit ajatteleme niin, että tässä salissa lainsäädännön täytyy aina palvella
heikommassa asemassa olevaa, ja me voimme myöskin rinta rottingilla seisoa ja sanoa, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2024 vp

mepä puolustamme palkansaajaa. Samaa ei tosin voi sanoa perussuomalaisista, jotka nämä kaikki kokoomuksen esitykset nielevät purematta, vaikka duunaripuolueena haluavatkin esiintyä.

Minusta tästä salista puuttuu kokonaan arvokeskustelu, keskustelu siitä, onko oikein aina, jokaisen hallituksen esityksen myötä, ottaa heikommassa asemassa olevalta, antaa veronkevennyksiä ministerien tuloluokassa olevalle. Pääministerin toimesta täällä on todettu, että yksityinen kukoistamaan sosiaali- ja terveystalvelujen osalta, mutta aina maksajaksi loppujen lopuksi joutuu kuitenkin palkansaaja — tässä tapauksessa leipomotyöntekijä, jolta pahimassa tapauksessa lainsäädännöllä niistetään lähes 1 000 euroa kuukaudessa palkkaa. Minusta tämä ei ole oikein. Minusta tämä on moraalisesti erittäin arveluttavaa, ja haluaisin kuulla myöskin hallituspuolueiden edustajien mielipiteitä siitä, onko tämä teistä moraalisesti oikea teko, tämänkin hallituksen esitys.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.